

OPPONENSI VÉLEMÉNY

Gyulovics István építész hallgató diplomatervéhez
A diplomaterv címe: Családi méhészet - Porva

Kiskoromban a balatoni nyaraláshoz minden évben hozzátartozott, hogy meglátogassuk Pista bácsit. Zsigulinkkal a nyaralóból félóra tekergőzés után érkeztünk meg a falu szélére, ahol Pista bácsi már várt a kapuban. Köszönt, beengedett. Az udvara kicsi volt, több ház is látszódott belőle. Keresztül suhantunk rajta, a kertkapun át a háza mögé vezetett. Itt egy nagy tető alatt, deszkafallal elválasztott helyiségek sorakoztak. Beléptünk egy lécekkal elkerített tornácra, innen rögtön tovább, még két helyiségen keresztül a harmadikba, a szerszámokkal teli műhelyébe. A fal résein beszűrődő fények félhomályában Pista bácsi szó nélkül, rezzenéstelen arccal, mérnöki precizitással elkezdte mérni a mézünket. Ugyanis minden évben mézért mentünk. Meg nem szólalt, mi sem szólhattunk, csak néztük mit csinál - egy csepp sem ment mellé. Kifelé menet a hátsó udvaron megmutatta a kaptárait, majd a tornácos háznál, melynek a padlására külön hágcső vezetett, megálltunk egy pillanatra. A felnőttek szóváltása után hamar búcsúztunk és indultunk.

Pista bácsi egyedül élt, nem szeretett beszélgetni, mindene volt a méhészet. Udvara semmihez sem fogható, varázslatos volt. István méhészete ismerős, töprengtem, miért. Hasonlít Pista bácsiéhoz.

A világ folyamataiba való feltűnés nélküli beilleszkedésről van szó, elutasítva mindenféle túlzó gesztust, vizualitást. Nincs preconcepció, a végeredmény egy sajátos hozzáállást tükröz, amely a szándékoltan kis léptékhez mérhető, helyesen meghozott, arányos építészeti döntések sorozatának köszönhető. A diplomázó szinte műfaji határokat feszeget a téma léptékével, az élet elképzelhető legtrivialisabb, építészeti helyzeteivel foglalkozik. Mivel felvetései olyan világos problémákra fókuszálnak, mint udvar, átmeneti tér, közösségi tér, lakozás... nem esik a lépték azon csapdájába sem, hogy tervét a túltervezés következtében megfojtják a részletek. Absztrakt és szűkszavú látványképeivel a lényegyet emel ki, a felvetéseire talált válaszokat. Építészetet. Azok megelevenednek a tablón, mérhető rajtuk az őszinteség. Szükségszerű, egyszerű, csendes építészeti.

Az imént már-már jelentéktelenségig lekicsinyített építészeti léptékkel párhuzamosan ugyanakkor elemi erejű eszmei rétegei vannak a terveknek.

Az egyik dolog amit kiemelnék az a tervezési folyamat kezdete: egy bakonyi falu faluszélén álló elhanyagolt csűr, mint egy talált tárgy volt minden tervezői gondolatnak a kiindulópontja. A talált helyzetbe történő belekapaszkodás, annak újraértelmezése önmagában egy építész gondolkodására vall. Az adottság a diplomázót nem megköti, hanem apropót ad a szabad játszadozásra, így a talált tárgy újjászületésének lehetünk tanúi.

A másik, talán legfontosabb az előtanulmányokból követhető hosszas keresgélés. A hallgató megtalálja a keresett ismeretlent, a telepítés belső logikáját, saját világrendjét. Szerkesztésmódjának köszönhetően két szféra találkozásának lehetünk tanúi, melyek egy geometria mentén egy épületstruktúrában szervülnek. A közút felőli megközelítés, a terepbe metszett útmenti kőtámfal a világi épületeket fűzi egymáshoz: kocsiszín, lakóház, műhely; míg a természet szférája a meglévő fás ligettől a méhek „otthonától” az itatón keresztül a mézüket tároló, bemutató csűr egy kiemelt tereplépcső segítségével szerveződnek egybe.

A természeti erők és az emberi lét viszonyának összetettségét hordozza épülettömegeinek struktúrája. A tömegek együttállása fegyelmezett, ugyanakkor méretkülönbségeiknek köszönhetően finoman differenciáltak. A köztük lévő hierarchia annak is köszönhető, hogy rafinált módon mindegyik máshogyan kapcsolódik a szerkesztővonalak által közrezárt mezőhöz: a csűr benne áll, a műhely a szélén, a lakóház ráfűződik egy átmeneti térrel, a kocsiszín pedig fedett átjáróval.

Talán csak amikor az egyes elemek homlokzatait, részletbeli megoldásait vesszük elő, akkor érezni, hogy a részletekkel nem sikerült eljutni a terv mély gondolatiságához hasonló szintre. Az apró személyes vágyakat nem mindenhol sikerült hadrendbe állítani, számomra alaprajzilag a melléképületek szerkesztése még nem tűnik teljesen kiforrottnak, ugyanígy a homlokzaton a kőfalba épített beton koszorú, a függőeresz sem találta még meg identitását.

Istvánnal együtt kezdtük az iskolát, én konzulensként az építészet alapjait, ő pedig hallgatóként ugyanabba a csoportba volt beosztva. Iskoláink végére érve azt érzem, büszkén állnék az ő terve elé védése napján, vagyis diplomatervét minden észrevételem mellett messzemenőig támogatom, elfogadásra javaslom.

Falvai Balázs
építész

Budapest, 2010. június 21.